

— kod sklapanja konvencija o kulturnoj suradnji s drugim zemljama nastojati da dođe do utanačenja koja će zemlje obavezivati na međusobno vraćanje spomeničkih predmeta onoj zemlji u čiji nacionalni spomenički fondus spadaju, a iz koje su na nelegalan način iznešeni.

Izlaganja, prijedlozi i sugestije predstavnika arhivske službe su na sastanku prihvaćeni.

Sastanak je u svakom pogledu bio koristan i uspješan.

Na kraju valja konstatirati da je ovo bio prvi slučaj da je jedna služba potakla i pozvala arhivsku službu na razmatranje i rješavanje problema zaštite arhivske građe.

S. Bačić

UDŽBENICI, PRIRUČNICI I SKRIPTA ZA STRUČNO USAVRŠAVANJE ARHIVSKIH RADNIKA

Pomanjkanje sustavnih udžbenika, priručnika i skripata za stručno usavršavanje arhivskih radnika na hrvatskom jeziku neprestano se osjećalo i prigodom polaganja stručnih ispita iz arhivske, muzejske i bibliotekarske struke, i prigodom održavanja stručnih tečajeva i općenito u stručnom radu, jer se radnici nisu mogli brzo i lako služiti stručnom literaturom. Ne možemo, istina, mimoći i zanjekati veliku pomoć stručnih časopisa (Arhivski vjesnik, Vjesnik historijskih arhiva u Rijeci i Pazinu, Arhivist, Arhivski pregled, Vjesnik bibliotekara Hrvatske, muzejski stručni časopisi i dr.) koji su donosili i donose dragocjene i dobre stručne priloge. No ipak time još ne dobivamo svu onu stručnu pomoć koju u radu mogu pružiti samo potpuni stručni priručnici.

Stoga je Arhiv Hrvatske neposredno iza održanog arhivističkog tečaja god. 1968. (od 5. IX do 5. XII) pokrenuo izdavanje serije udžbenika, priručnika i skripata za stručno usavršavanje — prije svega — arhivskih radnika te se za pisanje istih dogovorio sa stručnim predavačima na spomenutom arhivističkom tečaju.

Bilo je tada planirano da se izdaju priručnici iz *arhivistike* (2—5 priručnika), iz *povijesti institucija državne i crkvene vlasti* (2), zatim iz *paleografije* (3) te *ostalih pomoćnih povijesnih znanosti* (2—3 priručnika).

Ovaj je plan do sada većim dijelom ostvaren.

Već se knjiga dra J. Buturca i prof. S. Bačića: *Iz historije pisanog dokumenta* (Zagreb 1966.) može uzeti kao dio ovog niza stručnih priručnika, premda materiju ove knjige kasnije izdani priručnici opširnije obrađuju. Isto treba reći i o *Repetitoriju diplomatike, heraldike, sfragistike, kronologije i genealogije* dra J. Buturca koji je izdan ciklostilom pri kraju tečaja god. 1968. (50 str.).

Ostvarenje planiranog niza sustavnih stručnih priručnika započelo je konačno izdavanjem priručnika dra Ivana Beuca: *Povijest institucija državne vlasti u Hrvatskoj* (1527—1945.) u opsegu od 526 str., offset tiskom kućne tiskare Prosvjetnog sabora Hrvatske u Zagrebu god. 1969.

Iza toga izdano je: *Povijest vjerskih organizacija u Hrvatskoj od X—XX stoljeća* dra Josipa Buturca (91 str.) i *Razvitak moderne registrature u Hrvatskoj* prof. Stjepana Bačića (65 str.). Ove je godine još izdana ciklostilom *Arhivistika, predavanja dra Ivana Beuca na arhivističkom tečaju u Zagrebu 1968. godine* (str. VIII—170), dok je prof. Krešimir Nemeth tiskao svoj rad *Arhivska pomagala* u Arhivskom Vjesniku svez. XI—XII, str. 325—354.

Budući da su neki udžbenici od šireg značaja i interesa (npr. za studente pomoćnih povijesnih znanosti na fakultetima i dr.), Arhiv Hrvatske je ponudio izdavanje takvih udžbenika »Školskoj knjizi« koja je s razumijevanjem

prihvatila suradnju te je pred kratko vrijeme u nakladi »Školske knjige« izašao knjigotiskom, tehnički dobro opremljen, udžbenik Bartola Zmajića: *Heraldika, sfragistika i genealogija* (81 str. i 21 tabla sa 376 crteža grbova i pečata), a u tisku je udžbenik prof. Jakova Stipišića: *Latinska paleografija i diplomatika s kronologijom*, u kojoj će biti 80 tablica faksimila isprava s transkripcijom i tablice za izračunavanje datuma, tj. za datiranje isprava.

U istoj nakladi izići će još dvije paleografije, koje su u pripremi: *Glagoljska paleografija* prof. Vjekoslava Štefanića i *Ćirilska paleografija* prof. dra Vladimira Mošina. I u ovim udžbenicima bit će obilje faksimila s transkripcijom.

Iza svega ovoga ostaje još da se izdaju priručnici ing. Tatjane Ribkin, *Zaštita, konzervacija i restauracija arhivske građe*, te direktora Arhiva Hrvatske Bernarda Stullija, *Arhivsko zakonodavstvo*.

I ovi su priručnici u pripremi te bi time planirano izdavanje prve serije udžbenika, priručnika i skripata za stručno usavršavanje arhivskih radnika bilo završeno.

Mislimo da treba istaknuti razumijevanje Fonda za unapređivanje kulturnih djelatnosti pri ostvarivanju ovog izdavačkog plana Arhiva Hrvatske. Fond je u dva maha pomogao izdavanje planiranih priručnika: jedanput dotacijom, a drugi put, kad su porasle cijene papiru i drugom materijalu, zajmom. Bez ove pomoći Arhiv Hrvatske ne bi bio u stanju da ostvari svoju izdavačku djelatnost u ovom smjeru.

Dodajemo za informaciju zainteresiranima da se sva spomenuta izdanja udžbenika, priručnika i skripata mogu naručiti pri Arhivu Hrvatske, osim Heraldike, koja se naručuje kod »Školske knjige«. Dosadašnji pretplatnici čitavog kompleta priručnika dobit će i Heraldiku kao i sva planirana izdanja bez posebne narudžbe, jer su sva izdanja uključena u pretplatu.

M. Hrg

IZVORNI POVIJESNI DOKUMENTI I NJIHOVA PRISTUPAČNOST NAJŠIROJ PUBLICI NA IZLOŽBI »HRVATSKI KNEZOVI ZRINSKI I FRANKOPANI«

Osnovicu svake tematsko-povijesne izložbe čine izvorni povijesni dokumenti jedne epohe, jednog naroda, u ovom slučaju djelatnosti dviju hrvatskih plemićkih obitelji, Zrinskih i Frankopana. Na ovoj izložbi, koju su zajednički organizirali Arhiv Hrvatske i Povijesni muzej Hrvatske, opaža se težnja priređivača da materijal prikažu kompleksno ujedinjen oko pojedinih tematskih cjelina.

Taj materijal treba smišljenim osvjetljavanjem njegova sadržaja tako prezentirati publici da postigne svoju svrhu izlaganja, tj. da obogati razumijevanje povijesne djelatnosti pojedinaca i naroda. U tome je dakle vrijednost izlaganja, čitanja i upoznavanja takvog prvorazrednog dokumentarnog materijala. Na velikim izložbama poput ove, najšira i školska i studentska i svaka druga publika može se s tim materijalom neposredno upoznati i zavoliti ga i pokušati iz njega pročitati i naučiti onu mudrost i pamet po kojoj je povijest postala »učiteljicom života«.

U prvoj tematskoj cjelini izloženi su najstariji dokumenti koji govore o djelatnosti jedne i druge obitelji, u onim krajevima tadašnje Hrvatske, iz

* Izložba je bila otvorena tokom travnja i svibnja 1971. u prostorijama Povijesnog muzeja Hrvatske.